

ספר פרי צדיק

על התורה והמועדים

במדבר

הן הנה אִמְרוֹת קְדוּשׁוֹת וּטְהוּרוֹת,
שִׁיִּצְאוּ מִפֶּה קְדוֹשׁ, פּוֹם מִמְלַל רַבְרָבָן,
מִדֵּי חֹדֶשׁ בַּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְתּוֹ.
מֵאֵת כְּבוֹד קְדוּשַׁת אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְנֵנוּ הַגָּאֹן הַקְּדוֹשׁ,
שׁוֹר הַתּוֹרָה, כָּחַד מִשְׁמַאי, דְּמִי לְבַר אֱלֹהִין,
עֲטָרַת תְּפָאֶרֶת יִשְׂרָאֵל, לוֹ דִּימְיָה תְהֵלָה
רַבְנֵנוּ צְדוּק הַפְּהֵן זְצוּק־לֵלָה"ה

מלובלין

בְּן הַרְבַּ הַגָּאֹן הַחֲסִיד רַבֵּי יַעֲקֹב הַפְּהֵן זצ"ל,
אֵב בֵּית דִּין דְּקַהֲלַת קְדֵשׁ קְרִיִּיבִירְג
זְכוּת קְדוּשַׁת תּוֹרָתוֹ וְצַדִּיקְתּוֹ יִגְן עֲלֵינוּ וְעַל
כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן

וְקַעַת יוֹצֵא לְאוֹר מִחֲדָשׁ
בְּכֶתֶב מְרַבֵּעַ וּמְנַקֵּד
פְּתִיחַת רֵאשֵׁי תְבוֹת
צִיּוֹן מְקוֹרוֹת כּוֹלֵל מְקוֹרוֹת נְדִירִים
הַשְׁוֹאָה לְשִׁאֵר כְּתָבֵי רַבְנֵנוּ
וְעוֹד תּוֹסְפוֹת רַבּוֹת

הַמְּכוּזן הַתּוֹרָנִי אוֹר עֲצִיּוֹן
עַל שֵׁם ר' צְחָק וְחֵנָּה סְטְרוֹלוֹבִיץ'

בְּמִדְבָּר

א.

אתוקמו, בְּעַא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַפְקֵד
חִילוּי דְּאוּרִיתָא, כְּמָה חִיילִין אינון
דְּאוּרִיתָא, כְּמָה חִיילִין אינון דְּמִשְׁכְּנָא.
וְהוּא עַל פִּי מַה שְׁאַמְרוּ עַל הַפְּסוּק,
בְּעֵטְרָה שְׁעֵטְרָה לֹא אָמוּ וְגו',
בְּיוֹם חֲתַנְתּוּ זֶה מִתֵּן תּוֹרָה, וּבְיוֹם
שְׂמַחַת לְבוֹ זֶה בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ,
שְׂיִבְנָה בְּמַהְרָה כְּיָמֵינוּ. וְהֵינּוּ, בְּעֵטְרָה
שְׁעֵטְרָה לֹא אָמוּ, הֵם הַשְּׂנִי כְּתָרִים,
נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע. שְׂבִשְׁעַת מִתֵּן תּוֹרָה עֲטְרוּ
יִשְׂרָאֵל לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁנֵּי
עֲטוּת אֵלוּ, וּכְמוֹ שְׂנַדְרֵשׁ בְּמִדְבָּרֵשׁ,
מַהוּ בְּעֵטְרָה שְׁעֵטְרָה לֹא אָמוּ וְכו', וְלֹא
זֶה מִחֲבָבֵן עַד שְׂקָרָאן אָמוּ, שְׂנַאָמֵר וְכו'.
וְהֵינּוּ אָמוּ כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל. וְאִזְ עֲטַר
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל גַּם כֵּן בְּשִׁנֵּי
כְּתָרִים, אֶחָד כְּנָגֵד נַעֲשֶׂה וְאֶחָד כְּנָגֵד
נִשְׁמַע. וְלֹאֲחֵר הַקְּלָקוּל, אֵיתָא בְּמִדְבָּרֵשׁ
רְבִי, שְׂבִרְתָּם נַעֲשֶׂה, הִזְהָרוּ בְּנִשְׁמַע.
וּבְכַנְנֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, נִתְקַן גַּם נַעֲשֶׂה.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאַהֲל
מוֹעֵד (במדבר א, א). בְּמִדְבָּרֵשׁ
רְבִי פְּרָשָׁה זֹו (א, ז) לְמָה בְּמִדְבָּר סִינַי
וְכו', בְּשִׁלּוּשָׁה דְּבָרִים נִתְּנָה תּוֹרָה, בְּאֵשׁ,
וּבְמַיִם, וּבְמִדְבָּר וְכו', וְלָמָּה נִתְּנָה תּוֹרָה
בְּשִׁלּוּשָׁה דְּבָרִים אֵלוּ וְכו', בְּמִדְבָּר, כֹּל
מִי שְׂאִינוּ עוֹשֶׂה עֲצָמוּ הַפְּקָר כְּמִדְבָּר,
אֵינוּ יָכוֹל לְקַנּוּת הַחֲכָמָה וְהַתּוֹרָה. וְהֵנָּה,
עֲנִין אֵשׁ וּמַיִם שְׂנִתְּנָה תּוֹרָה בָּהֶם, אֵין
לָהֶם שׁוּם שְׂיָכוּת לְפָרְשָׁה זֹו. וְאֶפְלוּ
בְּמִדְבָּר, מִשׁוּם שְׂהִזְכֹּר כָּאֵן בְּמִדְבָּר סִינַי,
מִכֹּל מְקוּם טְפִי הָיָה לִיָּה לְהַמְדָּרֵשׁ
לְקַבֵּעַ דְּרִשְׁתָּם בְּפָרְשַׁת יְתָרוֹ, בְּשִׁעַת מִתֵּן
תּוֹרָה, שְׂהִזְכֹּר גַּם כֵּן מִדְבָּר, בְּיוֹם הַזֶּה
כָּאוּ מִדְבָּר סִינַי (שמות יט, א).

אֵדָּ הָעֲנִין, עַל פִּי מַה שְׂמוּבָא בְּזִהָר
הַקְדוּשׁ רִישׁ פְּרָשָׁה זֹו (ח"ג, במדבר
ק"ז ע"א) עַל מַה שְׂנַאָמֵר בְּמִדְבָּר סִינַי
בְּאַהֲל מוֹעֵד, כִּינּוּן דְּאוּרִיתָא וּמִשְׁכְּנָא

א. "וכן הוא אומר (שה"ש ג, יא): 'צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו
וביום שמחת לבו', 'ביום חתנתו' – זה מתן תורה, 'וביום שמחת לבו' – זה בנין בית המקדש, שיבנה במהרה
בימינו' (תענית כו, ב). ב. "בעטרה שעטרה לו אמו' (שה"ש ג, יא), א"ר יוחנן: שאל רשב"י את רבי אלעזר
ברבי יוסי, אמר לו: אפשר ששמעת מאביך מהו: 'בעטרה שעטרה לו אמו' אמר לו: הן. אמר לו: היאך? אמר
לו: למלך שהיתה לו בת יחידה, והיה מחבבה יותר מדאי, והיה קורא אותה בתי. ולא זו מחבבה עד שקרא
אותה אחותי. ולא זו מחבבה עד שקרא אותה אמי. כך היה מחבב יותר מדאי הקב"ה לישראל וקראן בתי...
ולא זו מחבבן עד שקראן אחותי... ולא זו מחבבן עד שקראן אמי..." (שהש"ר ג, יא). ג. ראה ברכות (לה,
ב). ד. "דרש רבי סימאי: בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, באו ששים ריבוא של מלאכי השרת, לכל
אחד ואחד מישראל קשרו לו שני כתרים, אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע. וכיון שחטאו ישראל, ירדו
מאה ועשרים ריבוא מלאכי חבלה, ופירקום, שנאמר (שמות לג, ו): 'זיתנעלו בני ישראל את עינים מהר חורב'"
(שבת פח, א). ה. "משל למלך שאמר לעבדיו: שמרו לי ב' כוסות הללו... אמר לו: הוי וזיהר בהם. עד שהוא

וְזֶהוּ בַיּוֹם חֲתַנְתּוּ זֶה מִתֵּן תּוֹרָה, כְּתָר
נִשְׁמָע, וּבַיּוֹם שְׁמַחַת לְבוֹ זֶה בְּנֵן בֵּית
הַמֶּקֶדֶשׁ, הוּא כְּתָר נֶעֱשָׂה, שְׁשֵׁם עֶקֶר
וְשֶׁרֶשׁ מְקוֹם הַעֲבוּדָה.

וְזֶה כְּמָה חֲיִילֵין אֵינוֹן דְּאוֹרֵיתָא, שְׁכָל
אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יֵשׁ לוֹ שֶׁרֶשׁ בְּאוֹת
מִדְּבָרֵי תּוֹרָה. כְּמוֹ שְׁכַתְּבוּ בְּסִפְרֵים
הַקְּדוּשִׁים, יֵשׁ שְׁשֵׁים רְבּוּא אוֹתוֹת
לְתוֹרָה, וּמְרַמְזוּ בְּרֵאשֵׁי תְבוּת יִשְׂרָאֵל,
כִּידוּעַ. וְאַף שְׂאִין הַחֲשָׁבוֹן מְכֻוֹן, רַק
הַרְבֵּה אוֹתוֹת הֵם מְרַכְּבִים מְשֻׁתָּם אוֹ
מְשֻׁלוֹשׁ, כְּמוֹ ל' - כ' ו', א' - י' ו' י',
וּכְדוּמָה. וְכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁרֶשׁ
נִשְׁמַתּוֹ אוֹת אוֹ חֵלֶק מֵאוֹת בְּדְבָרֵי תּוֹרָה,
וְזֶהוּ חֲיִילֵין דְּאוֹרֵיתָא.

וְחֲיִילֵין דְּמִשְׁכָּנָא, הֵינּוּ שְׁכָל אֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל, יֵשׁ בְּלִבּוֹ הַשְּׂרָאֵת

הַשְּׂכִינָה, כְּמוֹ שְׁמוּכָא, אִיהִי אֲמוּנָה.
שְׁעַל יְדֵי שְׁמֻצִיר בְּלִבּוֹ שְׁמֻלְךָ מְלָכִי
הַמְּלָכִים הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹמֵד עָלָיו
וְרוּאָה בְּמַעֲשָׂיו, מִיָּד יִגִּיעַ אֵלָיו הִירָאָה
(רמ"א אר"ח א, א עפ"י מו"נ ג, נב). וְהוּא

כְּנֻגָד כְּתָר נֶעֱשָׂה.

וּמְלָכוּת פֶּה, תּוֹרָה שְׁבַעל פֶּה קְרִינֵן
לָהּ (תִּיקוּז, הַקְּדָמָה יז ע"א).

וּבְתַנְחוּמָא, שְׁהַתּוֹרָה שְׁבַעל פֶּה בָּא רַק
עַל יְדֵי עֲמַל וְיִגִּיעָה, שְׂאִין אָדָם זוֹכֶה לָהּ
אֶלָּא אִם בֵּן מְשֻׁלֵּיךָ כָּל עֲנִינֵי עוֹלָם הִנָּה,
שֵׁישׁ בָּהּ צַעַר גְּדוֹל וְנִדְוֵד שְׁנָה וְכוּ'. וְעַל
זֶה הֵבִיא הַמְּדַרְשׁ כָּאֵן הַפְּסוּק בְּאֵהָל
מוֹעֵד, שְׁבָא אַחַר הַקְּלָקוּל, שְׂאָז הַצְּרִף
הַתּוֹרָה שְׁבַעל פֶּה לְתַנְן הָרַב כְּעַס, כְּמוֹ
שְׁנֶאֱמַר כִּי בָרַב חֲכָמָה רַב כְּעַס. וְעַל זֶה
דְּרָשׁוּ כָּאֵן, בְּמִדְּבָר, שְׂאִין אָדָם זוֹכֶה

נְכַס לְפִלְטִין, הִיָּה עֵגַל אֶחָד שְׂרוּי עַל פֶּתַח הַפִּלְטִין. נִגַח הַעֲבָד, וְנִשְׁבַּר אֶחָד מֵהֶם, וְהִיָּה הַעֲבָד עוֹמֵד וּמִרְתִּית
לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ. אִמַר לוֹ: לְמָה מִרְתִּית? אִמַר: שִׁנְגַחְנִי עֵגַל, וְשִׁבַר אֶחָד מִשְׁנֵי הַכּוֹסוֹת. א"ל הַמֶּלֶךְ: א"כ דַּע וְהוֹדַר
בְּשֵׁנִי. כִּךְ אִמַר הַקְּב"ה: שְׁנֵי כּוֹסוֹת מְזוּגָתִים בְּסִינֵי, נֶעֱשָׂה וְנִשְׁמַע. שְׁבַרְתָּם נֶעֱשָׂה, עֲשִׂיתָם לְפָנֵי עֵגַל, הוֹדַרְוּ
בְּנִשְׁמַע" (שְׁמוּר כז ט). ו. כִּן אִיתָא בְּשַׁעַר הַגְּלִילִים (הַקְּדָמָה יז): "דַּע, כִּי כְּלוּלֹת כָּל הַנִּשְׁמוֹת הֵם ס' רְבּוּא
וְלֹא יוֹתֵר. וְהִנֵּה הַתּוֹרָה הִיא שְׂרֵשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, כִּי מִמֶּנָּה חוּצְבוּ, וְבָה נִשְׂרָשׁוּ. וְלִכֵּן יֵשׁ בְּתוֹרָה ס' רְבּוּא
פִּירוּשִׁים... וְנִמְצָא, כִּי מְכַל פִּירוּשׁ מִן הַס' רְבּוּא פִּירוּשִׁים, מִמֶּנּוּ נִתְהוּוּהָ נִשְׁמָה אַחַת שֶׁל יִשְׂרָאֵל... וְהִנֵּה נִשְׁמַתּוֹ
שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּינוּ ע"ה הִיָּתָה מִשְׁגַּת כָּל ס' רְבּוּא פִּירוּשִׁים שְׁבַתּוֹרָה, וְכַמ"ש רז"ל שִׁידַע אִפִּילוּ כָּל מִזֶּה שְׁתַּלְמִיד
וְתִיק עֲתִיד לְחַדֵּשׁ, וְטַעַם הַדְּבָר הוּא, לְפִי שִׁנְשַׁמְתּוֹ הִיָּתָה כּוֹלֵלַת כָּל ס' רְבּוּא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל". ז. רֵאָה מִגְּלָה
עִמּוּקוֹת פֶּרֶשׁת וְאַתְחַנֵּן (אִופֵן כָּפוֹ). ח. "בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ סְתִים בְּסִתְרֵי הַתּוֹרָה, בְּמֵאֵי
אִשְׁתַּמְדַּע, בְּמַעֲוֹת, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּיה, דְּאִיהִי דְּיוֹקְנֵיה... אִיהוּ אֲמַת, אִיהִי אֲמוּנָה... אִיהוּ מְלָךְ, וְאִיהִי
מְלָכוּת... (וְהוּא ח"ג, פִּנְחָס רל ע"א). ט. "לְלַמְדֵךְ, שְׁכַל מִי שְׂאוּהַב עוֹשֵׁר וְתַעֲנוּג, אֵינוֹ יִכּוֹל לְלַמּוֹד תּוֹרָה
שְׁבַע"פ, לְפִי שֵׁישׁ בָּהּ צַעַר גְּדוֹל וְנִדְוֵד שִׁינָה, וְיֵשׁ מְכַלָּה וּמְנַבֵּל עֲצֻמוֹ עֲלֶיהָ, לְפִיכֵךְ מִתֵּן שְׁכַרָּה לְעַד"ב, שְׁנֵאִמַר
(יִשְׁעִיהוּ ט, א): 'הַעֵם הַהוֹלְכִים בַּחֲשֶׁךְ רֵאוּ אוֹר גְּדוֹל, אוֹר גְּדוֹל, אוֹר שְׁנִבְרָא בַיּוֹם רֵאשׁוֹן, שִׁנְגוּזוּ הַקְּב"ה
לְעַמְלֵי תּוֹרָה שְׁבַע"פ בַּיּוֹם וּבְלִילָה" (תַּנְחוּמָא נח, ג). י. רֵאָה נְדָרִים (כב, ב): "אִמַר רַב אֲדָא בְּרַבִּי חֲנִינָא:
אֲלַמְלָא חֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל, לֹא נִיתַן לָהֶם אֲלֵא חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה וְסַפֵּר יְהוֹשֻׁעַ בְּלִבָּד, שְׁעַרְכָּה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
הוּא, מֵאֵי טַעֲמָא? (קַהֲלַת א, יח) 'כִּי בְּרוּב חֲכָמָה רַב כְּעַס". וְרֵאָה מִשְׁכ"כ רַבֵּינוּ בְּחִנוּכָה (רִישׁ אוֹת י): "כַּמּוֹ
שְׂאִמְרוּ עַל פְּסוּק: 'כִּי בְּרוּב חֲכָמָה רַב כְּעַס', שְׂאֲלַמְלָא חֲטָאוּ הִיָּה דִּי בְּחִמִּישָׁה חוּמְשֵׁי תּוֹרָה וְכוּ', שְׂדִיִיקָא עַל

תּוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה, שֶׁשַּׁבַּת כְּנֶגֶד מִדַּת מַלְכוּת (זוהר ח"ב, פקודי רנה ע"ב), ומַלְכוּת פֶּה, תּוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה קָרִינֵן לָהּ. וְכֵן הוּא מְפָרֵשׁ בְּזֵהר הַקְּדוֹשׁ (ח"א, בראשית מז ע"ב), בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא תּוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה, דְּבִיָּה אֲשַׁתְּכַלֵּל עֲלֵמָא.

וְכֵן בְּשַׁבַּת יוֹם שְׁמַחַת לְבוֹ זֶה בְּנֵן בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ, שֶׁבְּשַׁבַּת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְשַׁכֵּן לְשָׁכִינָה, כְּמוֹ שְׁמוּבָא בַּתְּקוּנִים¹, לְדַרְתֵּם, וְכַפָּא אִיהוּ מֵאֵן דְּעֵבִיד לֹון דִּירָה בְּשַׁבַּת בְּתַרִּי בְּתִי לְבָא. וְכְמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ², דְּשַׁבַּת בְּשַׁנָּה כְּמוֹ מְקַדָּשׁ בְּעוֹלָם. וַיֵּשׁ בּוֹ גַם כֵּן שְׁתֵּי הָעֲטוּרוֹת, נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע. וְכְמוֹ שְׁאֲמַרְיִם³, וְעַל חֲדָא תְּרַתִּי נְהוּרָא לֵה יִמְטִי. וְהוּא חֲתִילִין דְּאוּרִיתָא וְחֲתִילִין דְּמִשְׁכְּנָא.

וּבְשַׁבַּת גַּם כֵּן, יוֹם חֲתִנְתּוֹ זֶה מִתָּן תּוֹרָה⁴, כְּמוֹ שְׁאֲמַרוּ (שבת פו, ב) דְּכוּלֵּי עֲלֵמָא בְּשַׁבַּת נִתְּנָה תּוֹרָה. וְגַם

לְדַבְּרֵי תּוֹרָה שֶׁיִּקְבְּעוּ בְּלִבּוֹ, שֶׁהוּא הַתּוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה לְתַגְן הָרַב כְּעַס, שֶׁהִיָּה עַל יְדֵי נְתִינַת לוחות שְׁנִיּוֹת, כְּמוֹ שְׁאֲמַרוּ⁵ עַל הַפְּסוּק כִּי כְּפִלִּים לְתוֹשִׁיָּה, רַק מִי שֶׁמְשִׁים עֲצָמוֹ הַפְּקָר כְּמִדְבָּר.

וְאַחֵר כֶּךָ כְּתִיב (במדבר א, יח) וַיִּתְּלִדּוּ עַל מִשְׁפַּחְתָּם, וּפְרַשׁ רַש"י⁶, לְהִבִּיא כְּתַב יְחוּסָן. וְהַרְמַב"ן הִקְשָׁה עַל זֶה, עַיִן שָׁם⁷. וַיֵּשׁ לוֹמַר פְּרוּשׁ וַיִּתְּלִדּוּ, שֶׁנּוֹלְדוּ וְנַעֲשׂוּ בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, שְׁזָכוּ לְנִפְשוֹת חֲדָשׁוֹת. וְהֵינּוּ עַל יְדֵי הַמְּסַפֵּר, שֶׁהִזְכִּירוּ שְׁמוֹתָם וְשְׁמוֹת אֲבִיהֶן לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמִשָּׁה רַבְּנוּ עֲלִיו הַשְּׁלוֹם וְהַנְּשִׂאִים, וְכְמוֹ שֶׁכְּתַב גַּם הַרְמַב"ן, עַל יְדֵי זֶה זָכוּ לְנִפְשוֹת חֲדָשׁוֹת. וְזֶה חֲתִילִין דְּאוּרִיתָא וְחֲתִילִין דְּמִשְׁכְּנָא.

וְהַחֲמוּשׁ זֶה נִקְרָא חֲמֵשׁ הַפְּקוּדִים, כְּמוֹ שְׁאֲמַרוּ⁸, וּבְעֵשׂוֹר שְׁבַחְחֵמֵשׁ הַפְּקוּדִים, שֶׁקְּדַשְׁת חֲמֵשׁ זֶה

רוב כעס של היצר הרע נצרך התרבות של רוב חכמת תורה שבעל פה, מה שאדם ממציא מנפשו". יא. "התחיל (משה) מצטער על שבור הלוחות, ואמר לו הקב"ה: אל תצטער בלוחות הראשונות, שלא היו אלא עשרת הדברות לבד, ובלוחות השניים אני נותן לך שיהא בהם הלכות, מדרש ואגדות. הדא הוא דכתיב (איוב יא, ו): ויגד לך תעלומות חכמה כי כפלים לתושיה" (שמו"ר מו, א). יב. "זיתילדו על משפחתם" – הביאו ספרי יחוסיהם ועידי חזקת לידת כל אחד ואחד, להתייחס על השבט" (רש"י במדבר א, יח). יג. "ואיננו נראה שיהיו צריכין להביא שטר ועדים על יחוסיהם לשבטיהם. אבל זיתילדו, שנמנו תולדותם למשפחותם לבית אבותם... והנה הביאו כל העדה איש שקלו, ואמרו לפני משה והנשיאים, אני פלוני נולדתי לפלוני ממשפחת פלוני שהוא לשבט ראובן וזולתו, ומשה נותן שקלי כל שבט ושבט במקום מיוחד, וידע מספר הפרט והכלל" (רמב"ן שם). יד. "וְשִׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבַּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבַּת" (שמות לא, טז), תְּרִין וְזִמְנִין אֲדַפִּיר הֶכָא שַׁבַּת, לְקַבֵּל (כנגד) שְׁכִינְתָא עֲלֵיָה וְתַתָּאָה. לְדַרְתֵּם (שם), מֵאֵי לְדַרְתֵּם? אֵלָא זְכָאָה אִיהוּ מֵאֵן דְּעֵבִיד לֹון דִּירָה בְּשַׁבַּת בְּתַרִּי בְּתִי לְבָא, וְאַתְפְּנִי מִתְּמַן יִצַּר דְּרַע דְּאִיהוּ חֲלוּל שַׁבַּת" (תיקו"ז מה, פה ע"א). טו. ראה מש"כ רבינו (תרומה, אות א ד"ה וכבר; כי תשא, אות ג ד"ה וזהו הענין). טז. "חָדוּ סִגֵּי יִתִּי וְעַל חֲדָא תְּרַתִּי נְהוּרָא לֵה יִמְטִי וּבְרַכָּאֵן דְּנִפְיִשִׁין" (מתוך פיוט "אזמור בשבחין" הנאמר בליל שבת, שער הכוונות, קידוש ליל שבת, דרוש א). יז. "בא לו כהן גדול לקרות... עומד ומקבל

ב.

וַיִּדְבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֶהָל מוֹעֵד (במדבר א, א). בְּזֶהָר הַקָּדוֹשׁ (ח"ג, במדבר קיז ע"ב) אֵי בְּאֶהָל מוֹעֵד, אֲמָאֵי בְּמִדְבַּר סִינַי, אֲלֵא חַד לְאוֹרֵייתָא וְחַד לְמִשְׁפָּנָא. הוּא עֲנִין? חוּד קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא וְשְׁכִינְתָּהּ. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא תוֹרָה אֲקָרִי (שם ח"ב, בשלח ס ע"א). וּמִשְׁפָּן נִקְרָא שְׁכִינְתָּא, אֲנִי ה' שְׁכָן בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (במדבר לה, לד).

וְהַסֵּפֶר הַזֶּה נִקְרָא חֲמֵשׁ הַפְּקוּדִים*, שְׁעֵנִין קִדְשָׁתוֹ הוּא הַפְּקוּדִים. וּכְתִיב (שם א, ג) תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצַבְאָתָם אֹתָהּ וְאֶהְרֵן, דְּמִשְׁה רַבְּנוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם, שְׂרֵשׁ דְּבָרֵי תוֹרָה, חֲיִילִין דְּאוֹרֵייתָא, וְאֶהְרֵן שְׂרֵשׁ הַעֲבוּדָה, חֲיִילִין דְּמִשְׁפָּנָא. וְזֶה שְׁאֲמָרוֹ בְּמִדְרָשׁ, וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, זֶה סֵפֶר בְּמִדְבַּר, שֶׁהוּא מְבַדֵּיל בֵּין יוֹצְאֵי מִצְרַיִם לְבָאֵי הָאָרֶץ. יוֹצְאֵי מִצְרַיִם, הֵיִינוּ הַמְּקַבְּלִים תוֹרָה שְׁבַכְתָּב, שֶׁהוּא תוֹרָה

הוּא עֲנִין הַפְּקוּדִים. שְׁפַל אֶחָד מִחֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה יֵשׁ לוֹ קִדְשָׁה מִיְחַדְתָּ, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוֹ, חֲמֵשׁ פְּעָמִים אוֹרָה כְּנִגְדָּה חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה. וְקִדְשָׁה מִחֲמֵשׁ זֶה, הוּא מָה שְׁזָכְרוּ עַל יְדֵי הַפְּקוּדִים, שְׁפַל אֶחָד הַזִּכִּיר שְׁמוֹ וְשֵׁם אָבִיו לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלְפָנֵי מֹשֶׁה, וּמִזֶּה זָכוּ לְנִשְׁמָה תְּדָשָׁה, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר וַיִּתְּלָדוּ עַל מִשְׁפַּחְתָּם, וּכְמוֹ שְׁאֲמָרְנוּ (לעיל ד"ה ואחר כך). וְהֵינּוּ כְּמוֹ בְּשַׁבָּת, שְׁזוֹכִין לְנִשְׁמָתֵין תְּדַתִּין (זוהר ח"א, בראשית מח ע"א).

וְהַזִּכְרָה בְּחֲמֵשׁ זֶה עוֹד פְּקֻדַת בְּאֵי הָאָרֶץ (במדבר כו). וְעַל זֶה אֲמָרוּ בְּבְרָאשִׁית רַבֵּה"י שְׁסֵפֶר בְּמִדְבַּר כְּנִגְדָּה וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא מְבַדֵּיל בֵּין יוֹצְאֵי מִצְרַיִם לְבָאֵי הָאָרֶץ. וּכְמוֹ שְׁנֵאָמַר בְּמִקוֹם אַחֲרֵי, שֶׁהוּא עֲנִין תוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה שְׁנֵאָמַר עֲלֵיהֶם (ישעיהו ט, א) הָעַם הַהֲלֹכִים בַּחֹשֶׁךְ רְאוּ אוֹר גְּדוֹל, כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ בְּתַנְחוּמָא שְׁזָכְרְנוּ.

וקורא 'אחרי מות' ו'אך בעשור'... ו'בעשור' שבחומש הפקודים קורא על פה" (יומא סח, ב). פירש רש"י: "שבחומש הפקודים - ספר 'וידבר' שמתחיל במניין של ישראל, ופרשת פינחס באותו ספר, ושם המוספין אמורין". יח. "א"ר סימון: ה' פעמים כתיב כאן אורה, כנגד חמשה חומשי תורה. 'ויאמר אלהים יהי אור' (בראשית א, ג) - כנגד ספר בראשית, שבו נתעסק הקב"ה וברא את עולמו. 'ויהי אור' (שם) - כנגד ספר ואלה שמות, שבו יצאו ישראל מאפילה לאורה. 'וירא אלהים את האור כי טוב' (שם, ד) - כנגד ספר ויקרא, שהוא מלא הלכות רבות. 'ויבדל אלהים בין האור ובין החשך' (שם) - כנגד ספר במדבר, שהוא מבדיל בין יוצאי מצרים לבאי הארץ..." (בר"ר ג, ה). יט. ראה לקמן (אות ב ד"ה וזה שאמרו). א. ראה לעיל אות א הערה יז. ב. ראה לעיל אות א הערה ו. וראה מש"כ רבינו (קדושת השבת מאמר ז, אות יד ד"ה ושמעתי פירושו): "ושמעתי פירוש 'כתב לך', היינו - כתוב את עצמך, שתכתוב אותך. דהתורה נקראת על שמו תורת משה, כי הוא כולה שורש נפש משה רבינו ע"ה...". ג. "בין דאוֹרֵייתָא ומִשְׁפָּנָא אֲתוּקְמוּ, בְּעָא קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא לְמִפְקֵד חִילוֹי דְּאוֹרֵייתָא, כְּמָה חֲיִילִין אֵינָן דְּאוֹרֵייתָא, כְּמָה חֲיִילִין אֵינָן דְּמִשְׁפָּנָא" (זוהר ח"ג, במדבר קיז ע"א). ד. ראה לעיל אות א הערה יח.

יִצְחָק, דָּאִיְהוּ חֲשֵׁף. שְׂיִצְחָק קָבַל כְּכֹר מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְעֵל פֶּה. וּמְשׁוֹם הַכִּי סְעוּדַת לַיִל שֶׁבֶת, סִדְרָה הָאֲרִי הַקְּדוּשׁ זְכוּרָנוּ לְבִרְכָה" פִּנְגָד יִצְחָק אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם.

וּמִשָּׁה רַבִּינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם פֶּקַד אֶת שְׁנֵיהֶם, יוֹצְאֵי מִצְרַיִם וּבָאֵי הָאֲרֶץ. שְׁזָה הַכְּנִיס מִשָּׁה רַבִּינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם בְּיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁאוּמְרִים (תְּפִילַת שְׁחִירַת שֶׁל שַׁבַּת) יִשְׁמַח מִשָּׁה בְּמִתְנַת חֶלְקוֹ, שֶׁהַשְּׁבֶת הוּא חֶלְקוֹ. וְשֶׁבֶת כּוֹלֵל קִדְשַׁת תּוֹרָה שֶׁבְכֶתֶב וְתּוֹרָה שֶׁבְעֵל פֶּה, כְּמוֹ שְׁזָכְרָנוּ" מִהַגְמָרָא (שַׁבַּת פו, ב) וְזָהר הַקְּדוּשׁ (ח"א, בראשית מז ע"ב). וְהוּא הַכְּנִיס בְּיִשְׂרָאֵל הַמְּסַפֵּר חֲיִילִין דְּאוֹרֵייתָא וְחֲיִילִין דְּמִשְׁפָּנָא, יְחוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנִיתָהּ.

וְאִיתָא בְּזִהַר הַקְּדוּשׁ", רָזָא דִּיחֻדָּא כְּעִין סְחָרָא דְּמִדְבָּחָא, דְּתַנְן

אוֹר (מְשָׁלִי ו, כג), קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תּוֹרָה אֶקְרִי כְּנִ"ל. וּבָאֵי הָאֲרֶץ הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה שֶׁבְעֵל פֶּה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ישעיהו ב, ג) כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תּוֹרָה וְדַבֵּר ה' מִירוּשָׁלַיִם. דְּבַר ה' (עֲמוּס ח, יא) זֶה הֵלְכָה (שַׁבַּת קלח, ב). וְהוּא מִדַּת יוֹם וּמִדַּת לַיִלָּה, וְכְמוֹ שְׁאֵמְרוּ בְּתַנְחוּמָא (כִּי תִשָּׂא, לו) וּבְתַרְגוּמֵי יוֹנָתָן", וּמַהֲיֵכֶן הִיָּה יוֹדֵעַ מִשָּׁה אִימְתִי יוֹם וְאִימְתִי לַיִלָּה, כְּשֶׁהִיָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלַמְדוֹ תּוֹרָה שֶׁבְכֶתֶב, יוֹדֵעַ שֶׁהוּא יוֹם, וְכִשְׁמִלְמְדוֹ תּוֹרָה שֶׁבְעֵל פֶּה, יוֹדֵעַ שֶׁהוּא לַיִלָּה. וְזָהוּ פְּרוּשׁ בֵּין הַחֲשֵׁף, שֶׁעַל הַעוֹסְקִים בְּתּוֹרָה שֶׁבְעֵל פֶּה כְּתִיב, הָעַם הַהֵלְכִים בְּחֲשֵׁף רָאוּ אוֹר גְּדוּלָּה.

וּבֵין עַל אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם אִיתָא (בר"ר ב, ג) הִי אוֹר (בראשית א, ג), זֶה אַבְרָהָם, שֶׁהִיָּה הָרֵאשׁוֹן שֶׁלְּמַד תּוֹרָה, שֶׁמִּמֶּנּוּ הִתְחִיל הַשְּׁנֵי אֲלָפִים תּוֹרָה. וְלַחֲשֵׁף קָרָא לַיִלָּה (בראשית א, ה), אִיתָא (זוהר ח"א, תולדות קמב ע"א), דָּא

ה. עה"פ (שה"ש ה, י): "דוּדֵי צַח וְאָדוּם דְּגוּל מִרְבְּכָה", מִתְּרַגֵּם: "דְּעֵטִיף בִּימִמָּא בְּאִיצְטֵלָא חִיּוּר כְּתִלְגָא, וְעֵסִיק בְּעֵשְׂרִין וָאַרְבַּעַה סְפָרִין דְּאוֹרֵייתָא... וּבְלִילִיא הוּא עֵסִיק בְּשִׁיתָא סְדְרֵי מִשְׁנָה". ו. רָאָה לַעִיל אוֹת א הַעֲרָה ט. ז. "תִּנָּא דְּבִי אֱלִיהוּ: שֶׁשֶׁת אֲלָפִים שְׁנָה הוּי עֲלֵמָא, שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹהוּ, שְׁנֵי אֲלָפִים תּוֹרָה, שְׁנֵי אֲלָפִים יְמוֹת הַמִּשְׁחָה" (סְנַהדְרִין צו, א). פִּירֵשׁ רַש"י: "שְׁנֵי אֲלָפִים הִיָּה תְהוֹ – תַּחַת שְׁלָא נִיתְנָה עֵדִין תּוֹרָה וְהִיָּה הַעוֹלָם כְּתוּהוּ, וּמֵאֲדָם הָרֵאשׁוֹן עַד שֶׁהִיָּה אַבְרָהָם בֵּן חֲמִשִּׁים וְשֵׁתִים שְׁנָה אִיבָא אֲלָפִים שְׁנָה כְּדוּמוּכְחֵי קְרָאֵי, דְּכַשְׁנִשְׁלָמוּ אֲלָפִים שְׁנָה עֵסֶק אַבְרָהָם בְּתוֹרָה שְׁנֵאמַר (בראשית יב, ה): וְזֹאת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן, וּמִתְּרַגְמִינֵן: דְּשַׁעֲבִידוֹ לְאוֹרֵייתָא בְּחָרָן, וְאִמְרִינֵן בְּמִסְכַּת עֲבוּדָה זָרָה (ט, א): גְּמִירֵי, דְּהָהוּא שַׁעֲתָא הוּא אַבְרָהָם בְּרַ חֲמִשִּׁין וְתַרְתֵּי שְׁנִין". ח. פְּרִי עֵץ חַיִּים (שַׁעֲרַת הַשַּׁבַּת, פֶּרֶק יז). ט. רָאָה לַעִיל (אוֹת א ד"ה וּבְשַׁבַּת). י. קוּב"ה בְּחִינַת תּוֹשֵׁב"כ (זוהר ח"ב, בְּשַׁלַּח ס ע"א). וּשְׁכִינִתָּהּ הוּא בְּחִינַת תּוֹשֵׁב"ע (הַקְּדַמַּת תִּיקוּז", יז ע"א). יא. "...כְּעִין סְחָרָא דְּמִדְבָּחָא, דְּתַנְן (זְבַחִים פ"ה מ"ג): וְכָא לֹא לְקַרְן דְּרוּמִית מוֹרְחִית, מוֹרְחִית צְפוּנִית, צְפוּנִית מְעַרְבִית, מְעַרְבִית דְּרוּמִית... דְּהָא וְכָא לֹא לְקַרְן, אֲמִינָא בְּקַדְמִיתָא, וְהָא יִדְעַתָּא רָזָא דְּקַרְן, וְדָא הוּא עוֹל מְלֻכּוּתָא קְדִישָׁא. לְבַתֵּר דְּרוּמִית מוֹרְחִית, דְּתַמְנֵן הוּא אֵילָנָא דְּחִי" (תְּפִאֲרַת), וְדָא לְאִזְדוּוּגָא לִיָּה בְּמִנְחָה, דְּאִיְהוּ אָבָא עֲלָאָה (חֲכֻמָּה). דְּהָא בֵּן (תְּפִאֲרַת). מִסְטָרָא דְּאָבָא קָא אֲתִי. וּבְגִין כֶּה, מִדְּרוּם לְמוֹרְחָה, דְּתוֹקְפָא

וְכֹא לֹו לְקַרְן דְּרוּמִית מְזַרְחִית וְכוּ',
 דְּחֶשֶׁב בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ הָאֲרַבַּע רוּחֹת
 כְּנֶגֶד אֲרַבַּע אוֹתִיּוֹת הַיּוֹי"ה". מְזַרְח
 וְצִפּוֹן אֲבָא וְאֲמַא, דְּלֹא מִתְּפַרְשִׁין
 לְעֵלְמִין, וְהִינּוּ י"ה. דְּרוּם ו', כְּמוֹ
 שְׁמוּבָא בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ שְׁם, דְּתַמָּן אֵילְנָא
 דְּחַי"י". מְעַרְב הוּא ה' אַחְרוּנָה, כְּמוֹ
 שְׁמוּבָא בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ (ח"ג, במדבר קיט
 ע"ב) יָמָה (במדבר ב, יח), הִינּוּ שְׂכִינָה
 שְׁשׁוּרְיָה בַּמְעַרְב.

וְאֲמַר בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ (שם, קכ ע"א), וְהִכִּי
 שְׂדֵר לֹון וְכוּ', קְבִילוּ עֲלֵיכֹו עַל
 מַלְכוּתָא קְדִישָׁא בְּקַדְמִיתָא, וּבְדָא תַעֲלוּן
 בְּקִיסוּרָא קְדִישָׁא דְּרוּם, וְאַסְתְּרוּ סִטְרֵי
 עֲלָמָא וְכוּ', וּבְדָרוּם תְּקִיעוּ דְּכַתָּא וְתַמָּן
 תְּשׁוּרוּן.

וְהַעֲנִין הוּא, דְּכַתִּיב (תהלים קיא, י)
 רֵאשִׁית חֲכֻמָּה יִרְאֵת ה',
 שְׁהַעֲקֵר מִתְּחִלָּה לְקַבֵּל עָלָיו עַל מַלְכוּת
 שְׁמַיִם, וְהוּא רְזָא דְּקַרְן וְכֹמוֹ שְׁמוּבָא
 בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ", וְהִינּוּ וְכֹא לֹו לְקַרְן.

וְאַחַר כֶּךָ דְּרוּמִית מְזַרְחִית, דְּרוּם הוּא
 אֵילְנָא דְּחַי"י, דְּתוֹרָה אֲקָרִי
 קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא". וְאִין עֵץ אֱלֹא תוֹרָה,
 כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (משלי ג, יח) עֵץ חַיִּים הִיא

וְגו', רַבִּי אֲבָא אוֹמַר, אִין עֵץ אֱלֹא
 קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכַתִּיב (דברים כ, יט)
 כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׁדֶה (זוהר שם, ע"ב).
 וּמְזַרְח הוּא חֲכֻמָּה, כְּאֲמוּר. וְאִיתָא בְּזֵהר
 הַקְּדוּשׁ (ח"ג, קדושים פא ע"א), וְלֹאוּ
 אוֹרִיתָא בְּלֹא חֲכֻמָּתָא, וְלֹאוּ חֲכֻמָּתָא
 בְּלֹא אוֹרִיתָא, וְכֹלָא חַד. וּבַמְדָּרְשׁ (בר"ר
 יז, ה) נֹובְלוֹת חֲכֻמָּה שְׁל מַעֲלָה, תוֹרָה.

וְאַחַר כֶּךָ מְזַרְחִית צְפוֹנִית, שְׁהַעֲקֵר
 הוּא, שְׁיַפְתַּח לְבַנּוּ בְּתוֹרְתוֹ
 וַיֵּשֶׁם בְּלַבְנוּ אֶתְּחַתּוֹ וַיִּרְאֵתוֹ (עפ"י תפילת
 יובא לציון), שְׁיַפְנְסוּ הַדְּבָרֵי תוֹרָה לְבִינָה,
 לְבָא (תיקו"ז, הקדמה יז ע"א).

וְאַחַר כֶּךָ צְפוֹנִית מְעַרְבִית, שְׁיִהְיָה
 הַלֵּב מְשַׁפֵּן לְשְׂכִינָה". כְּמוֹ
 שְׁנַאֲמַר (שמות לא, טז) וְשִׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 אֶת הַשִּׁבְת וְגו' לְדַרְתֵּם, וְאִיתָא
 בְּתַקּוּנִים", מֵאֵי לְדַרְתֵּם, וְכָפָה מֵאֵן
 דְּעַבִּיד לֹון דִּירָה בְּשִׁבְת בְּתַרִּי בְּתֵי לְבָא.
 וְאַחַר כֶּךָ מְעַרְבִית דְּרוּמִית, הִינּוּ שְׁלֹא
 לְבַד שְׁהַלֵּב יִהְיָה מְשַׁפֵּן
 לְשְׂכִינָה, שְׁהוּא כְּנֶגֶד ה' אַחְרוּנָה, שְׂכִינָה
 בַּמְעַרְב, רַק גַּם הָאוֹת ו', שְׁהוּא קוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא", יִהְיָה שׁוֹכֵן בְּלֵב. וְזֵה שְׁאֲמַר
 וּבְדָרוּם תְּקִיעוּ דְּכַתָּא וְתַמָּן תְּשׁוּרוּן.

דְּרוּם בְּמִזְרַח הוּא, וְכַעֲזֵי לְאַתְקַשְׂרָא כְּחָדָא, דְּרוּם בְּמִזְרַח. וּמִזְרַח (חכמה) דְּאַתְקַשְׂר בְּצִפּוֹן (בינה) בְּגִין דְּהֵאֵי
 אֲשֵׁלִים וְמוֹלֵי נְחִלִין וּמְבוּעֵין, וְעַל דָּא מְזַרְחִית צְפוֹנִית, אֵלִין אֲבָא וְאֲמַא דְּלֹא מִתְּפַרְשִׁין לְעֵלְמִין. וְהֵא
 אוֹקִימָנָא... (זוהר ח"ג, במדבר קכ ע"א). יב. זוהר (ח"ג, פנחס רנח ע"א) מְבוּאֵר שְׁשֵׁם הַיּוֹי"ה רֹמוּז לַט'
 סְפִירוֹת, מִחֲכֻמָּה עַד מַלְכוּת לְפִי סֵדֵר זֶה: י' – חֲכֻמָּה, בְּחִינַת אַבָּא, ה' – בִּינָה, בְּחִינַת אֲמָא, ו' – שֵׁשׁ סְפִירוֹת
 מְחֻסֵּד עַד יִסוּד שְׁנַכְלָלוֹת בְּתַפְאֲרַת, ה' – מַלְכוּת. יג. אֵילְנָא דְּחַי"י בְּחִינַת תַּפְאֲרַת (שם, כִּי תִצַּא רַפָּג
 ע"א). יד. קוּב"ה בְּחִינַת תַּפְאֲרַת (שם ח"א, נח ע"ב). טו. לֵב בְּחִינַת בִּינָה, צַד צִפּוֹן, וְשְׂכִינָה בְּחִינַת מַלְכוּת,
 צַד מְעַרְב. טז. רֵאֵה לְעִיל אוֹת א הַעֲרָה יד. יז. אוֹת ו' בְּחִינַת תַּפְאֲרַת (כַּדְלֵעִיל הַעֲרָה יב). וְקוּב"ה בְּחִינַת

הַלְשׁוֹנוֹת: א) וַיִּתְּלָדוּ עַל מִשְׁפַּחְתֶּם
לְבֵית אֲבֹתְכֶם. ב) בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת. ג) מִן
עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה. ד) לְגַלְגַּלְתֶּם. לְבַד
כָּל יוֹצְאֵי צָבָא שְׁלֹא נִזְכְּרוּ. וְנִרְאָה שֶׁהוּא
עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב הַרְמַבְּיָן זְכָרוֹנוֹ
לְכַרְכְּהִי, פָּרוּשׁ כָּל יֹצֵא צָבָא, כָּל
הַיּוֹצְאִים לְהַקְהֵל בְּעֵדָה, פִּי הַנְּעָרִים לֹא
יִקְהִילוּ בַתּוֹךְ הָעֵדָה. וְלָכֵן, פִּינּוֹן שֶׁבַּפְּסוּק
וַיִּתְּלָדוּ הַתְּחִיל וְאֵת כָּל הָעֵדָה הִקְהִילוּ,
לֹא הִצְרַךְ לְכַתֵּב כָּל יֹצֵא צָבָא, פִּינּוֹן
שֶׁהַנְּקִהִים בְּעֵדָה הֵם יוֹצֵא צָבָא.

וְצָרִיף לְהִבִּין עֲנִין חֲמֵשׁ הַלְשׁוֹנוֹת
שֶׁהִזְכְּרוּ בְּצוּוֹי, וְאַחַר כֵּן
בְּקִיּוֹם הַמְצָוָה, וַיִּתְּלָדוּ, וְאַחַר כֵּן
בְּמִסְפַּר כָּל שֶׁבַט וְשֶׁבַט.

וְהַעֲנִין, שֶׁהַמִּסְפָּר הֵיךְ לִידַע מִסְפַּר
חֲיִילִין דְּאוֹרֵייתָא וְחֲיִילִין
דְּמִשְׁכְּנָא, כְּמוֹ שְׁמוּכָא בְּזוּהַר הַקְּדוֹשׁ
(ח"ג, בַּמְדַּבֵּר קִיז ע"ב) עַל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר
(בַּמְדַּבֵּר א, א) בְּמִדְבַּר סִינֵי בְּאַהֲלֵ מוֹעֵד,
חַד לְאוֹרֵייתָא וְחַד לְמִשְׁכְּנָא. וְהִנֵּה אָמְרוּ
זְכָרוֹנֵם לְכַרְכְּהִי, שֶׁהַנְּפֶשׁ זֹכֵכִין מִשְׁעַת

וְזָהוּ שְׁלֵמוֹת הַיְחוד, יְחוד י"ה בּו"ה,
י"ה חֲכֵמָה וּבִינָה, יִתְחַבְּרוּ אֶל
הַמַּעֲשֵׂה, אוֹתִיּוֹת ו"ה שֶׁהוּא תוֹרָה
וּמִצְוֹת (זוהר ח"ג, נשא קכג ע"ב). וְכֵן
הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת יִהְיוּ בְּדַחִילוֹ וּרְחִימוֹ,
דְּאִינוּן י"ה (שם).

וְזָה זֹכֵכִין בְּשַׁבַּת בְּסַעֲוֵדָה שְׁלִישִׁית. וְאָז
אוֹמְרִים (תְּפִילַת מִנְחָה שֶׁל שַׁבַּת) אֲתָה
אֶחָד וְשִׁמְךָ אֶחָד, יְחוד קוֹדֶשׁא בְּרִיף
הוּא וְשִׁכְנִיתָהּ, שְׁזוֹכֵכִין לְמַחְזֵי זִיו
דְּזַעִיר אֲנַפִּין. וְזָה שְׁאֵמַר וּבְדִרוּם
תְּקִיעוֹ דְּכֹתָא וְתַמָּן תִּשְׁרוּן.

ג.

שָׂאוּ אֵת רֹאשׁ כָּל עֵדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּחְתֶּם* וגו'. הִנֵּה חָשַׁב כְּאֵן
חֲמֵשׁ לְשׁוֹנוֹת: א) לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית
אֲבֹתְכֶם. ב) בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת. ג) כָּל זָכָר
לְגַלְגַּלְתֶּם. ד) מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה.
ה) כָּל יֹצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל. וְכֵן נִזְכְּרוּ כָּל
הַלְשׁוֹנוֹת הָאֵלוֹ בְּמִסְפַּר כָּל שֶׁבַט וְשֶׁבַט.
וְכֵן בְּפְסוּק וַיִּתְּלָדוּ וגו', נִזְכְּרוּ אַרְבַּעַת

תְּפִאֲרַת (כַּדְלַעִיל הָעֵרָה יד). יח. אֵתָה אֶחָד – בַּחֲנִינָה קוּב"ה, וְשִׁמְךָ אֶחָד – בַּחֲנִינָה שְׁכִינִיתָה, ד'שם' בַּחֲנִינָה
מַלְכוּת (זוהר ח"ב, תְּרוּמָה קַלֵּד ע"א). יט. "בְּנֵי הַיִּכְלָא דְכַסִּיפִין לְמַחְזֵי זִיו דְּזַעִיר אֲנַפִּין, יְהוֹן הַכָּא בְּהַאי תְּכָא
דְּבִיָּה מַלְכָא בְּגִילּוּפִין..." (בְּנֵי הַיִּכְלָא הַנְּכַסְפִּים לְרֵאוֹת זִיו זַעִיר אֲנַפִּין, יְהִיו כְּאֵן בּוּזָה הַשּׁוֹלְחָן, שְׁבוּ הַמֶּלֶךְ
בְּגִילּוּפִין) (שַׁעַר הַכּוּוּנוֹת, דְּרוּשֵׁי קִידוּשׁ לַיַּל שַׁבַּת, דְּרוּשׁ א עֵינִין מִנְחַת שַׁבַּת, פִּיּוֹט "בְּנֵי הַיִּכְלָא"). "זַעִיר אֲנַפִּין"
בַּחֲנִינָה קוּב"ה, בַּחֲנִינָה תְּפִאֲרַת (עַפ"י זוהר ח"ג, נשא קכט ע"א). א. "שָׂאוּ אֵת רֹאשׁ כָּל עֵדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבֹתְכֶם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת כָּל זָכָר לְגַלְגַּלְתֶּם: מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֹצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל
תְּפָקְדוֹ אֲתֶם לְצַבְּאָתְכֶם אֲתָה וְאַחֲרָיִךְ" (בַּמְדַּבֵּר א, ב-ג). ב. "וְאֵת כָּל הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאֶחָד לְחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי
וַיִּתְּלָדוּ עַל מִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבֹתְכֶם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִן עֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה לְגַלְגַּלְתֶּם" (שם, יח). ג. "אֲבַל
יִתְכַּן שִׁיחִיָּה פִירוּשׁ 'כָּל יוֹצֵא צָבָא', כָּל הַיּוֹצְאִים לְהַקְהֵל בַּעֲדָה, כִּי הַנְּעָרִים לֹא יִקְהִלוּ בַתּוֹךְ הָעַם. כִּי כָל
אֲסִיפַת עַם תְּקִרָא צָבָא, וְכֵן (שם ח, כד): 'לְצַבְּא צָבָא בַּעֲבוּדַת אַהֲלֵ מוֹעֵד'..." (רַמְבַּ"ם שֵׁם א, ב). ד. כֵּן אֵיטָא
בְּשַׁעַר הַגְּלִילוֹת (הַקְדָּמָה ב): "הִנֵּה בַעַת שְׁנוּלֵד גּוֹף הָאָדָם וְיוֹצֵא לְאוּרֵי הָעוֹלָם, נִכְנַסַת בּוּ הַנְּפֶשׁ שְׁלוֹ. וְאֵם

זְכוּנוֹ לְבָרָכָה עַל זֶה, וְכָתַב שְׁלֹא הָיָה נֶצְרָף, רַק כָּל אֶחָד, לְבַד מֵה שֶׁהִבִּיא שְׁקֵלוֹ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְכו', אָמַר אֲנִי פְלוֹנִי נִוְלַדְתִּי לִפְלוֹנִי מִשְׁבֵּט פְלוֹנִי. וַיִּתְּכֵן לִישָׁב פְּרוּשׁ רִשׁ"י, דְּמִכָּל מְקוֹם הַצְּרִיכוֹ לְהִבְיֵא עֲדֵי חֲזָקַת לְדַתְּם, שְׁלֹא יָבֹא מִי לְעֲרַעֵר עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁהָיָה הֵבֵן מְצָרִי שְׂרָצָה לְטַע אֶהְלוּ בְשִׁבְטֵי אֲמוֹ. אַף שְׂאֲחַת הָיְתָה וּפְרִסְמָה הַפְּתוּבִי, וְה' יִתְּבָרֵךְ הַעֵיד עֲלֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים קכב, ד) שְׁבִטֵי יְהוָה עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל (בר"ר עט, ז), מִכָּל מְקוֹם הַצְּרִיכוֹ לְהִבְיֵא סְפָרֵי יַחוּסִיָּהֶם וְעֲדֵי חֲזָקַת לְדַתְּם כְּפִרוּשׁ רִשׁ"י, לְהוֹצִיא מִלְעֻז וְעֲרֵעוֹר. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבֹתְכֶם.

וְאָמַר בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת, שְׁלֵבֵד זֶה הַזְּכָר כָּל אֶחָד שְׁמוֹ וְשֵׁם אָבִיו לִפְנֵי מֹשֶׁה, וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְמְבָ"ן זְכוּנוֹ לְבָרָכָה^ה, וְהוּא פְּרִי שֶׁיִּתְּפַלְלוּ עֲלֵיהֶם. וְכַעֲזֵן מֵה שֶׁכָּתַב הַרְמְבָ"ן זְכוּנוֹ לְבָרָכָה^ה בְּפָסוּק (בַּמְדַּבֵּר א, מֵה) וַיְהִי כָּל

יְצִירָה, וְהָרוּחַ זֹכִיךְ פְּשָׁנְעָשָׁה בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וְהַנְּשָׁמָה פְּשָׁנְעָשָׁה בֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה. וְהוּא, דְּגַר ה' נִשְׁמַת אָדָם (מִשְׁלֵי כ, כז), גַּר לְרַגְלֵי דְבָרִיךְ וְאוֹר לְנִתְיָבְתִי (תְּהִלִּים קיט, קה), שְׁכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, יֵשׁ לוֹ גַּר מִיָּחָד, הַדְּבָרֵי תוֹרָה הַמְאִירִים לוֹ. וְעַל זֶה נֶאֱמַר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה, נִגְדַּח חֲיִילֵיךְ דְּאוֹרֵייתָא, שְׁזֵה זֹכִיךְ פְּשָׁהוּא בֶּן עֶשְׂרִים וְזוֹכָה לְנִשְׁמָה. כָּל יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל, נִגְדַּח חֲיִילֵיךְ דְּמִשְׁכְּנָא, שֶׁבְּנִדְבוֹת הַמְּשָׁפָן פְּתִיב (שְׁמוֹת לה, א) וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְתּוֹ וְגו', שְׁהוּא כָּל יוֹצְאֵי צָבָא, הַנִּקְהָלִים בְּעֲדָה, וְכִמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְמְבָ"ן זְכוּנוֹ לְבָרָכָה. וְאָמַר כָּל זְכָר לְגִלְגָּלְתֶּם, הֵינִינוּ לְתֵן הַכֶּפֶר נִפְשׁ לְתַקֵּן הָעֶבֶר.

וְאָמַר בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת, עַל פִּי מֵה שֶׁכָּתַב הַרְמְבָ"ן זְכוּנוֹ לְבָרָכָה^ה בְּפָסוּק וַיִּתְּיַלְדוּ עַל מִשְׁפַּחְתֶּם וְגו', שֶׁפִּרְשׁ רִשׁ"י, הִבִּיאוּ סְפָרֵי יַחוּסִיָּהֶן וְעֲדֵי חֲזָקַת לְדַתְּם וְכו', וְהִקְשָׁה הַרְמְבָ"ן

יִכְשְׁרוּ מַעֲשֵׂיו, יִזְכֶּה וַיִּכְנַס בּוֹ הָרוּחַ בְּתִשְׁלוֹם שְׁנַת הַשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, שֶׁאֵין נִקְרָא אִישׁ גִּמּוּר כְּנוּדַע. וְאִם יִכְשְׁרוּ עוֹד מַעֲשָׂיו מֵאִז וְאִלְךָ, כְּנִסְתָּ בּוֹ הַנְּשָׁמָה בְּתִשְׁלוֹם שְׁנַת הָעֶשְׂרִים". ה. רָאָה לְעִיל אוֹת א הָעֵרָה יג. ו. "וַיִּצְא בֶן אֶשָׁה יִשְׂרָאֵלִית" (ויקרא כד, י), מֵהִיכֵן יִצְא... מִפְּרִשְׁתּוֹ יוֹחֲסִין יִצְא, שֶׁבֵּא לִיטַע אֶהְלוּ בַּמַּחֲנֶה דָן. אִמְרוּ לוֹ: מֵה לָךְ לִיטַע אֶהְלֵךְ בַּמַּחֲנֶה דָן? אִמְרוּ לָהֶם: מִבְּנֵי דָן אֲנִי. אִמְרוּ לוֹ: כְּתִיב (בַּמְדַּבֵּר ב, ב): 'אִישׁ עַל דְּגוּלוֹ בְּאוֹתוֹת לְבֵית אֲבוֹתָם', וְלֹא לְבֵית אֲמוֹתָם. כְּנִסְתָּ לְבֵית דִּינוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וַיִּצְא מִחוּיָב, עֲמֵד וּגְדַף" (ויק"ר לב, ג). ז. "בְּשִׁבְלֵי אַרְבַּעַת דְּבָרִים נִגְאָלוּ יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים: שֶׁלֹּא שִׁינּוּ אֶת שְׁמֵם, וְאֶת לְשׁוֹנָם, וְלֹא אִמְרוּ לְשׁוֹן הָרַע, וְלֹא נִמְצָא בִּינֵיהֶן אֶחָד מֵהֶן פְּרוּץ בַּעֲרוּהָ... וְלֹא נִמְצָא אֶחָד מֵהֶם פְּרוּץ בַּעֲרוּהָ, תְּדַע לָךְ שֶׁהִיָּה כֵן, אַחַת הִיְתָה וּפְרִסְמָה הַכְּתוּב, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כד, יא): 'וְשֵׁם אֲמוֹ שְׁלוֹמִיַת בַּת דְּבָרִי לְמַטֵּה דָן'" (שם, ה). ח. "...וְהוּא שֶׁאִמְרוּ רְבוּתֵינוּ, מְרֹב חֲבַתְּם מוֹנֶה אוֹתָם כֹּל שְׁעָה. כִּי הִבֵּא לִפְנֵי אֲבֵי הַנְּבִיאִים וְאֲחִיו קְדוּשׁ ה', וְהוּא נוֹדַע אֲלֵיהֶם בְּשֵׁמוֹ, יִהְיֶה לוֹ בְּדַבְּרֵי הַזֶּה זְכוּת וְחַיִּים, כִּי בֹא בְּסוּד הָעַם וּבְכַתֵּב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְזְכוּת הָרַבִּים בְּמִסְפָּרָם. וְכֵן לְכוּלָם זְכוּת בְּמִסְפָּר שִׁמְנוֹ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, כִּי יִשְׁמְנוּ עֲלֵיהֶם עֵינַם לְטוֹבָה, יִבְקְשׁוּ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, 'ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם יוֹסֵף עֲלֵיכֶם כִּכְּם אֶלֶף פְּעֻמִּים' (דְּבָרִים א, יא) וְלֹא יִמְעִיט מִסְפָּרְכֶם, וְהַשְׁקִלֵם כּוֹפֵר עַל

פְּקוּדֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּגּוֹ', שֶׁהִיא הַמְצוּהָ שְׂיִמְנוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, שְׂיִשִּׁימוּ עֲלֵיהֶם עֵינָם לְטוֹבָה, וַיִּבְקְשׂוּ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, ה' אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם יוֹסֵף עֲלֵיכֶם, וְכַדּוּמָה. וְזֶה עֲנִן חֲמֵשׁ הַלְשׁוֹנוֹת שְׁנֹזְכְרוּ בְּכָל פַּעַם, כְּאִמּוֹר.

וְזֶה הָעֲנִין, שֶׁהִיא הַמְצוּהָ לִהְיוֹת הַמִּפְקָד עַל יְדֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְהַנְּשִׂאִים. דְּמֹשֶׁה הָיָה לְעֲנִין חִיילִין דְּאוֹרְיִיתָא, שְׁכָל נֶפֶשׁ יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בַּתּוֹרָה^ט, וְהוּא אוֹת אוֹ חֵלֶק מֵאוֹת בְּסֵפֶר תּוֹרָה, מֵה שְׂבָאָם יַחֲסֵר הָאוֹת אוֹ חֵלֶק מֵהָאוֹת בְּהַסְפֵּר תּוֹרָה, יִפְסֵל^א. וּמֹשֶׁה רִבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם הָיָה שָׂרֵשׁ כָּל הַשְּׂשִׁימִים רַבּוּא נִפְשׁוֹת^ט, שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה נִקְרָאת עַל שְׁמוֹ, תּוֹרַת מֹשֶׁה^י.

וְאַהֲרֹן לְעֲנִין חִיילִין דְּמִשְׁכָּנָא, שְׂאֵהֲרֹן שָׂרֵשׁ הָעֲבוּדָה, כְּהֻנִּים בְּעֲבוּדָתָם. וְהוּא כְּנֻגַד לְשׁוֹן כָּל יֵצֵא צְבָא בְּיִשְׂרָאֵל, כְּאִמּוֹר.

וְהַנְּשִׂאִים כְּנֻגַד לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם, שְׂעֶסֶק שְׁלֵהֶם הָיָה לִשְׂאָא כָּל אֶחָד אוֹת שֶׁל שְׂבָטוֹ, הֵיִינוּ שְׂקִישׁוֹר בְּשָׂרֵשׁ בְּה' יַתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ (הוֹבֵא בְרִשׁ"י בְּרֵאשִׁית א, א), בְּרֵאשִׁית (בְּרֵאשִׁית א, א), בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל שְׁנִקְרָאוּ

רֵאשִׁית. כְּמוֹ שֶׁפָּתַח הַרְמ"ע בְּסֵפֶר עֲשֶׂרָה מְאֻמְרוֹת^י, נֶפֶשׁ הָאֵב מְזַל לְבָן. וְכֵן מוֹרָה עַל זֶה הַנְּשִׂאִי, שֶׁהוּא מְלֶךְ, וְאִיתָא בְּסֵפֶר יְצִירָה (פ"ו מ"ד), לֵב בְּנִפְשׁ כְּמֶלֶךְ בְּמִלְחָמָה, שֶׁהַמֶּלֶךְ כְּמוֹ הַלֵּב. וְכַתִּיב (מְשִׁלִּי ד, כג) מְכַל מִשְׁמֵר נִצּוֹר לְכַף כִּי מִמֶּנּוּ תּוֹצְאוֹת חַיִּים. וְכֵן הַמֶּלֶךְ חַיּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְהַנְּשִׂאִי חַיּוֹת הַשְּׂבָט. וּבַזְהָר הַקְּדוּשׁ (ח"ג, בְּהַר קַט ע"ב), כְּשִׁנְמֵנוּ הַנְּשִׂמוֹת דְּבַעֲלֵי מִדּוֹת מַעֲשֵׂר סְפִירוֹת, נִמְנוּ נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל כְּנֻגַד מִדַּת כְּתוּר. וְהֵיִינוּ שְׁכָל נְשִׂאֵי בְּרַר שְׂבָטוֹ, שְׂקִישׁוֹרִים בְּמִזְלָא, שֶׁהוּא עֵתִיקָא (זוהַר ח"א, הַקְּדָמָה י"א ע"א), מִדַּת כְּתוּר^י. וְכַתּוּר עֲלִיוֹן אִיהוּ כְּתוּר מְלַכּוּת (תִּיקוּר"ז, הַקְּדָמָה י"ז ע"א). וְכְנֻגַד זֶה לְשׁוֹן לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם.

וְזֶה הָעֲנִין, אַחַר שְׁנֹזְכְרוּ מִפְקָד כָּל שְׂבָט, כְּתֻבָּה הַתּוֹרָה (בַּמִּדְבָּר א, מו-מו) וַיְהִי כָּל פְּקוּדֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּגּוֹ', וַיְהִיו כָּל הַפְּקוּדִים וּגּוֹ'. וַיְכַל מְקוֹם מִקְשָׁה בְּגִמְרָא (שְׁבַת צ"ו, ב) מִנְּיָנָא לְמָה לִי. וְלָמָּה כְּתֻבָּה הַתּוֹרָה סֵף הַכּוֹלֵל, הֲלֹא כָּל אֶחָד יְכוֹל לְחַשֵּׁב כָּל הַמְּסָפֵר, כְּשִׁיִּצְרֶף יַחַד מְסָפְרֵי הַשְּׂבָטִים. וְכֵן נִשְׁנָה אַחַר כֶּף הַמְּסָפֵר בְּפִרְשֵׁי הַדְּגָלִים, כְּשִׁנְחֻשְׁבוּ כָּל שְׂבָט עִם נְשִׂאוֹ, וְכֵן מְסָפֵר כָּל דְּגָל, וְאַחַר כֶּף נִשְׁנָה עוֹד מְסָפֵר סֵף כָּל הַדְּגָלִים. וּבַתּוֹרָה אֵין אֶף

נְפִישׁוֹתֵיכֶם" (רַמְב"ן בַּמִּדְבָּר א, מו). ט. רָאָה לְעִיל אוֹת א הַעֲרָה ו. י. רָאָה לְעִיל אוֹת א ד"ה זוּה כְּמָה. יא. רָאָה רַמְב"ם (ה'ל' תְּפִילִין וּמְזוּזָה וּסְפֵר תּוֹרָה פ"י ה"א). יב. "אִמֹר לוֹ הַקְּב"ה לְמֹשֶׁה: הוֹאִיל וּמִיעֵטַת עֲצֻמְךָ – תִּקְרָא עַל שְׁמֶךָ, שְׁנֵאמַר (מְלָאכִי ג, כב): 'זְכֹר תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי...' (שְׁבַת פֹּט, א). יג. מֵאִמֹר אִם כֹּל חַי (ח"ג, פ"ט); מֵאִמֹר חֲקוֹר דִּין (ח"ב, פכ"ט). יד. רָאָה עַץ חַיִּים (שְׁעַר ג, פ"ב).

מחמשים או אחד מחמש מאות (תנחומא בשלח, א), והיה אז יותר הרבה ולא נפקדו.

אך עקר המכונן של המספר היה לנשיאות ראשם. על דרך מה שאמרו^{טו}, אין לה אדם שאין לו שעה וכו', והיינו שכל אחד מישאל, באותו שעה ובאותו ענין הוא הגדול מכל ישראל, וכן חברו בשעה אחרת. והיינו מפני שכל אחד מישאל יש לו חלק בתורה^{טז}, אות או חלק מאות, אשר בחסר אותו האות או חלק ממנו, הספר תורה פסול^א.

וזה היה ענין חיילין דאורייתא אשר פקד משה, לדע בכל שבט איך כל נפש ונפש מיחד בקדשתו ובתורתו בחיילין דאורייתא. וזה שנשנה הלשונות שנקראו לענינים שונים בכל שבט, דשנים עשר שבטים כנגד שנים עשר חדשים ושנים עשר מזלות (תנחומא ויחי, טו), ושנים עשר צרופי הוי"ה^{טז}. ויעקב אבינו עליו השלום נתן לכל שבט ברכתו, ואחר כך כללן יחד, כמו שנאמר^{טז} איש אשר פברכתו ברוך אותם^{טז}.

אות אחת מיתר, כל שפן פרשיות שלמות.

אך באמת מצינו כעין זה בפרשת קרבנות הנשיאים (במדבר ז, יב-פג), שנשנה בכל נשיא קרבנו וגו', אך שקרבן כל נשיא שנה, והנה ליה למימר, וכן הקריב נשיא שבט פלוני. וכן כתוב אחר כך פרשה שלמה (שם, פד-פט), זאת חנפת המזבח וגו', סף כלל הקרבנות. ונראה שנה היה קשה להמדרש רבה (במדבר פרשה יג-יד), ודרש רמזים שונים לכל שבט ושבט. והיינו שאף שהקרבן היה שנה, מכל מקום היה לכל אחד מהנשיאים פונה מיחדת בקרבנו. וכן אחר כך, בסף הפולל כל קרבנות הנשיאים, דרש שם (יד, יג-ט) רמזים אחרים. והיינו כשיצטרפו כל המספרים מהקרבנות, היה בזה מכונן אחר.

וכן הענין כאן. שהרמב"ן זכרונו לברכה (במדבר א, מה) הקשה, למה הצרך המספר ולמה נכתב בתורה. וכתב, ואולי להודיעם חסדו, שבשבעים נפש ירדו מצרימה והנה הם כחול הים. אך קשה, הא במצרים היו הרבה יותר, שלא עלו רק אחד מחמשה או אחד

טו. "הוא היה אומר: אל תהי בו לכל אדם, ואל תהי מפליג לכל דבר, שאין לה אדם שאין לו שעה ואין לה דבר שאין לו מקום" (אבות פ"ד מ"ג). טז. ראה של"ה (פרשת ויצא, תורה אור, אות ג, ט). יז. "כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אותם איש אשר בברכתו ברוך אתם" (בראשית מט, כח). יח. "כבר כתיב: ויברך אותם, ומה ת"ל: 'איש אשר כברכתו ברוך אותם?' אלא לפי שברכן – יהודה באריה, דן בנחש, נפתלי באילה, בנימין בזאב – חזר וכללן כולן כאחד, ועשאן אריות, ועשאן נחשים... לקיים מה שנאמר (שה"ש ד, ז): 'כולך יפה רעיתי ומום אין בך'" (בר"ר צט, ד).

שָׁנְמָנוּ מִקֶּדֶם בְּלֹא הַזְכָּרַת הַנְּשִׂאִים,
 וַיְכַמּוּ שְׂאֲמָרְנוּ. וְזֶה שֶׁרָשׁ כָּל הַפְּרָשָׁה.
 וּבִשְׂבָת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל זֹכֶה לְנַפֵּשׁ
 וְרוּחַ יִתְּרָה^ט. וְזוֹכִין גַּם כֵּן
 לְנִשְׁמָה, כָּל אֶחָד לְפִי מִדְּרַגְתּוֹ, כְּמוֹ
 שְׂאֲמָרוֹי^י נִשְׁמָה יִתְּרָה וְכוּ'. וְכֵן כָּל אֶחָד,
 לְפִי הַהֲכָנָה שְׁלוֹ, זֹכֶה לְהַתְּגַלּוּת
 מֵעֲתִיקָא, בַּפֶּרֶט בְּסֵעוּדָה שְׁנִיָּה שֶׁהוּא
 כִּנְגָד עֲתִיקָא^{יב}. וְהֵינּוּ אֵיךְ שֶׁהוּא קָשׁוּר
 בַּשֶּׁרֶשׁ, בְּמִזְלָא, שֶׁהוּא עֲתִיקָא.
 בְּרֵאשִׁית, בַּשְּׂבִיל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאוּ
 רֵאשִׁית. שְׁזָה עֶסֶק הַנְּשִׂאִים.

וְכֵן הַזְמַן לְחַזֵּן כָּל הָעֵבֶר, כְּמוֹ
 שְׂאֲמָר^{יג} אִם יִהְיוּ חֲטָאִיכֶם כְּשָׁנִים
 הִלְלוּ שְׂסֻדוֹרוֹת וּבָאוֹת מִשְׁשֵׁת יָמֵי
 בְּרֵאשִׁית, כְּשֶׁלֶג יִלְבִּינוּ. וְהֵינּוּ
 כְּשֶׁמִּתְבָּרַר שְׂבִמְאָמֶר רֵאשׁוֹנֵי^{יד} שֶׁהִזְכָּר
 הַחֲשֶׁף^{טו}, הוּא פְּדֵי שִׁיחָה נְהוּרָא דְנִפְקָ
 מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא (זוהר ח"ב, תצוה קפד ע"א),
 וְנִעֲשֶׂה כְּזִכְיוֹת^{טז}. וּבַפֶּרֶט בִּשְׂבָת זו,

וְזֶה הָעֲנִין, שְׁנִפְקָד כָּל שְׂבַט בַּפֶּרֶט, כָּל
 אֶחָד בְּחֵיילִין דְּאוֹרֵייתָא, וְכֵן עַל
 יְדֵי אַהֲרֹן לְדַע חֵיילִין דְּמִשְׁכָּנָא, וְכֵן
 נִזְכָּרוּ כָּל חֲמֵשׁ הַלְּשׁוֹנוֹת לַפְּנִיָּה
 שְׂאֲמָרְנוּ, וְזֶה נִשְׁנָה בְּכָל שְׂבַט, שְׂבַבְל
 שְׂבַט הָיָה מְכֻוֵן מִיַּחַד בְּזָה. וְאַחַר כֵּן
 נִכְתָּב הַמִּסְפָּר בְּיַחַד, פִּי בְּצֻרוֹף כָּל מִסְפָּר
 הַשְּׂבָטִים הָיָה בָּהֶם קִדְשָׁה וְסוּד אַחַר
 הַיְדוּעַ לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן.

וְאַחַר כֵּן, בַּפֶּרֶשֶׁת הַדְּגָלִים, כְּשֶׁנִּמְנָנוּ
 עִם הַנְּשִׂאִים, אֲזַ נִשְׁנָה מִנֵּינן כָּל
 שְׂבַט וְשְׂבַט אֲצֵל הַנְּשִׂאִי שְׁלוֹ. הֵינּוּ
 שֶׁהָיָה בְּכַחוֹ לְבָרֵר כָּל אֶחָד מִשְׂבָּטוֹ, אֵיךְ
 שֶׁהוּא קָשׁוּר בְּמִזְלָא, שֶׁהוּא עֲתִיקָא.
 וְזֶהוּ לְבִית אֲבֹתָם, וְכֹאמֹר. וְאֲזַ גַּם כֵּן
 נִשְׁנָה כָּלל הַמִּסְפָּר בְּכָל דְּגָל, שִׁישׁ לוֹ
 סוּד וּמְכֻוֵן אַחַר בְּמִסְפָּר נִפְשׁוֹת מַחְנֶה
 הַדְּגָל. וְאַחַר כֵּן נִשְׁנָה הַמִּסְפָּר בְּכָלל כָּל
 יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהֵם נִמְנָיִם עִם הַנְּשִׂאִים
 שְׁלֵהֶם, שְׂבָזָה יֵשׁ מְכֻוֵן מִיַּחַד מִמֶּה

יט. ראה פרי עץ חיים (שער השבת פ"א). וראה עוד מש"כ רבינו (וישב, אות ו ד"ה ובשבת; כי תצא, ריש אות ו). כ. "נשממה יתירה נותן הקב"ה באדם ערב שבת, ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו, שנאמר (שמות לא, יז): 'שבת וינפש', כיון ששבת, ווי אבדה נפש" (ביצה טז, א). כא. כן מבואר בזהר (ח"ב, יתרו פח ע"ב) ובפרי עץ חיים (שער השבת פי"ז). כב. "לכו נא ונגבחה יאמר ה' אם יהיו חטאיכם כשנים כש'לג ילבינו אם יאדימו כחולע בצמר יהיו" (ישעיהו א, יח). ובשבת (פט, ב): "'כשנים? כשני מיבעי ליה! אמר רבי יצחק: אמר להם הקב"ה לישראל: אם יהיו חטאיכם כשנים הללו שסודרות ובאות מששת ימי בראשית ועד עכשיו, כש'לג ילבינו". כג. כלומר מאמר בראשית, והוא עפ"י הגמרא (ר"ה לב, א): "בראשית נמי מאמר הוא". כד. "והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים מרחפת על פני המים" (בראשית א, ב). ובמדרש (בר"ר ב, ה): "והארץ היתה תהו ובהו" – אלו מעשיהן של רשעים, ויאמר אלהים יהי אור" (בראשית שם, ג) – אלו מעשיהן של צדיקים". כה. ראה יומא (פו, ב): "גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכיות". וראה מש"כ רבינו (וישב, אות יא ד"ה ולעתיד וד"ה ואז): "ולעתיד יברר ה' יתברך, על ידי שיעשו כל ישראל תשובה מאהבה, שיהיו ודונות נעשות כזכיות. והוא מה שאמרו (שבת פט, ב) אם יהיו חטאיכם כשנים הללו שסודרות ובאות מששת ימי בראשית ועד עכשיו. והיינו שבמאמר בראשית נזכר תוהו ובהו, שמרמו על מעשיהן של רשעים כמו שאמרו בב"ר (ב, ה), והוא שבאמת גזרה כן חכמתו יתברך שמו,

שְׁקוֹרִין הַפְּרָשָׁה שֶׁהַזְכָּרוֹ פֶּלֶא הָעֲנִינִים
הַנִּזְכָּרִים בְּלִשׁוֹנוֹת לְמִשְׁפַּחְתֶּם וְגו', כְּמוֹ
שֶׁאֲמַרְנוּ, וּבְכָל שַׁבַּת יֵשׁ בּוֹ מִקְדָּשֵׁת
הַפְּרָשָׁה שֶׁקוֹרִין בּוֹי, הַזְמַן לְזִכְרוֹת לְכָל
הָאָמֹר.

ד.

שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבֹתְכֶם בְּמִסְפַּר
שְׁמוֹת כָּל זָכָר לְגִלְגֻלְתֶּם (במדבר א, ב).
לְשׁוֹן שָׂאוּ, הֵבִיא הַרְמֵבָ"ן זְכָרוֹנוֹ
לְבִרְכָה (שם) מִפְּרוּשׁ רַש"י, וְאַחַר כֵּן
מִצָּא כֵן בְּמִדְרַשׁ רַבְהִי, שֶׁהוּא נִדְרַשׁ
לְגַנְאִי, סֵב רִישִׁיהָ דְפִלְן, מִלְּשׁוֹן יִשְׂא
פְרַעָה, הַכְּתוּב אֶצֶל שַׂר הָאוֹפִים. וּמִשׁוּם
הַכִּי בְּשִׁבְט לְוִי כְּתִיב (במדבר ג, טו) פִּקְדוֹ.
וְהִקְשָׁה הַרְמֵבָ"ן זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָה, לְפִי זֶה,
בְּמִנְיַן בְּאֵי הָאֶרֶץ, לְמָה כְּתִיב (שם כו, ב)

שָׂאוּ וְגו', וְהֵלֵא לֹא מֵתוּ. וְהֵבִיא מִדְרַשׁ
רַבָּה בְּוִיקְרָא, שֶׁדְרַשׁ לְשׁוֹן תְּלוּי רֹאשׁ,
אֵין שָׂאוּ אֶלָּא לְשׁוֹן גְּדֻלָּה וְכוּ', פֶּשֶׁם
שֵׁישׁ לִי תְלוּי רֹאשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר וְהִמְתַּנְּשָׂא
לְכָל לְרֹאשׁ, אֶף לְכֶם עֲשִׂיתִי תְלוּי רֹאשׁ,
עֵין שָׁם.

אֶף בְּאֵמֶת יֵשׁ לְפָרֵשׁ לְשִׁבַח וּלְהַפְדָּה,
וּכְמוֹ שֶׁכְּתִב הַרְמֵבָ"ן, אִם יִזְכּוּ
יַעֲלוּ לְגִדְלָה, וְאִם לֹא יָמוּתוּ בְּלֶם. וְלִכֵּן
אֶפְשֶׁר לְתַרְץ מֵה שֶׁנֶּאֱמַר בְּפִרְשֵׁת פְּנִיחָס
לְשׁוֹן שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ, כִּינּוּן שֶׁעֲדִין יִכּוֹל
הַיָּצֵר הַרַע לְשַׁלֵּט בָּהֶן, וְיִוְכַל לְהִיּוֹת חֵס
וְשְׁלוֹם כְּמוֹ לְדוֹר יוֹצְאֵי מִצְרַיִם, שֶׁפִּיר
נִכְתָּב לְשׁוֹן שָׂאוּ שֶׁנֶּדְרַשׁ לְכָאן וּלְכָאן.

וְהִנֵּה נִצְטוּי מִשֶׁה וְאַהֲרֹן לְהָרִים קָרְן
יִשְׂרָאֵל בְּכָל הָעֶשֶׂר סְפִירוֹת עַד
עֲתִיקָא. וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר לְבֵית אֲבוֹתְכֶם,

כִּשֶׁהֲאֶצֶל הַבְּרִיאָה, שִׁיחִיהָ בְּרִישָׁא חֲשׂוּכָא וְהַדְרַ נְהוּרָא (שבת עז, ב), דְלִית נְהוּרָא אֲלֵא הוּא דְנִפְיָק מְגו
חֲשׂוּכָא, כְּמוֹ שְׁמוּבָא בְּזוּהָ"ק (ח"ב, תְּצוּהָ קִפְד ע"א), וְאוֹ כְּשֶׁלֶג יִלְבִּינוּ, שְׁדוּנוֹת נַעֲשׂוֹת כּוֹכּוּיּוֹת. וְהִינּוּ שְׂאוּ
יִבְרַר ה' יִתְבַּרַךְ שֶׁלֹא הִיָּה הַדְּבַר נַעֲשָׂה בְּבַחֲרִיתּוֹ כִּלְלֵל, וְכְמוֹ שֶׁכְּתִב הָאֲרִיז"ל, שְׁבִמְקוֹם שֵׁישׁ יִדְעָה אֵין בַּחֲרִיהָ
כִּלְלֵל. בּוֹ. רֵאָה מִשׁ"כ רַבִּינוּ (בְּרֵאשִׁית, אוֹת ה' ד"ה וְכִבֵּר אֲמַרְנוּ). א. כ"כ הַרְמֵבָ"ן בְּשֵׁם רַש"י, וּבְרַש"י
לִפְנֵינוּ אִינוּ. ב. וְשׁוֹב מִצְאֵתִי בְּמַדְבַּר סִינֵי רַבָּה (א, יא), שְׁאֲמַרוּ: אֲמַר רַבִּי פְּנַחֵס אֲמַר רַבִּי אִידִי: מֵאֵי דְכְּתִיב
בְּרֵאשׁ הַסֵּפֶר: 'שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ?' 'רֹמְמוּ אֶת רֹאשׁ' 'גִּדְלוּ אֶת רֹאשׁ' לֹא נֹאמַר, אֲלֵא 'שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ', כֹּאדָם
שְׁאֲמַר לְקוֹסְטִינֵר (הַמְמוּנָה מִטַּעַם הַמֶּלֶךְ לְהַרְוֹג): סֵב רִישִׁיהָ דְפִלְן (הוֹרֵד אֶת רֹאשׁוֹ). כֹּאן נִתֵּן רְמוֹ לְמִשְׁהָ,
'שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ', שְׁאִם יִזְכּוּ יַעֲלוּ לְגִדְלוּלָה, כִּמְהָ דְכְּתִיב (בְּרֵאשִׁית מ, יג): 'יִשָּׂא פְרַעָה אֶת רֹאשׁךָ וְהִשִּׁיבְךָ עַל
כַּנְךָ', וְאִם לֹא יִזְכּוּ יָמוּתוּ כֻלָּם, כִּמְהָ דְכְּתִיב (שָׁם, יט): 'יִשָּׂא פְרַעָה אֶת רֹאשׁךָ מִעַלְיָךְ וְתִלְהָ אוֹתְךָ עַל עַיִן'.
וְהִנֵּה הַלְשׁוֹן כְּפִי הַכּוֹנֵה יִתְפַּרֵשׁ בְּטוֹבָה לְטוֹבִים. וְכִינּוּן שֶׁהוּא לְשׁוֹן גְּדוּלָה וְנֹאמַר כֵּן בְּמִנְיַן הָרֵאשׁוֹן, אֲמַר כֵּן
בְּמִנְיַן הַשְּׁנִי" (רַמְבַּ"ן בְּמַדְבַּר א, ב). ג. כֵּן כְּתִב שֵׁם: "אֲבֵל בְּהַגְדָּה שֶׁל וִיקְרָא רַבָּה דוֹרֵשׁ לְשִׁבְחָה, אֵין שָׂאוּ אֲלֵא
לְשׁוֹן גְּדוּלָה, כְּמוֹ דְכְּתִיב (בְּרֵאשִׁית מ, יג): 'יִשָּׂא פְרַעָה אֶת רֹאשׁךָ וְהִשִּׁיבְךָ עַל כַּנְךָ', אֲמַר הַקְּב"ה לְיִשְׂרָאֵל,
נִתְּנִי לְכֶם תְּלוּי רֹאשׁ וְדִמְיִתִּי אֲתֶכֶם לִי, כִּשֶׁם שֵׁישׁ לִי תְלוּי רֹאשׁ עַל כָּל בְּאֵי עוֹלָם, שְׁנֹאמַר (דְּה"א כט, יא):
'לֵךְ ה' הַמְמַלְכָה וְהִמְתַּנְּשָׂא לְכָל לְרֹאשׁ, אֶף לְכֶם עֲשִׂיתִי תְלוּי רֹאשׁ, שְׁנֹאמַר 'שָׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֵדֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל, לְקִיּוּם מֵה שְׁנֹאמַר (תְּהִלִּים קמח, יד): 'וִירָם קֶרֶן לְעַמּוֹ, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים כח, א): 'וְנִתְנַךְ ה'
אֲלֵהֶיךָ עֲלִיּוֹן עַל כָּל גּוֹיֵי הָאֶרֶץ". וְלִפְנֵינוּ אִינוּ בּוִיקְרָה, אֲבֵל בְּדוּמָה לְכָךְ אִיתָא בְּבַמְ"ר (א, ט).